

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.031 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження Франчук Тетяні Анатоліївні ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – «Адміністративно-юрисдикційні провадження в діяльності Державної прикордонної служби України».

«21» лютого 2023 року.

Франчук Тетяна Анатоліївна, 1993 року народження, громадянка України. Освіта вища: У 2017 р. закінчила Національну академію внутрішніх справ за спеціальністю «Право», де їй було присвоєно кваліфікацію магістр.

З 2014 року працює в Державній прикордонній службі України.

Аспірантка Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **Суббот Анатолій Іванович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувачка має 14 наукових публікацій, зокрема: 7 опубліковано в наукових фахових виданнях України, а також у 7 тез наукових доповідей – у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій:

1. Франчук Т. А. Адміністративне провадження в системі забезпечення правового режиму перетину державного кордону України. *Право.ua*. 2020. №2. С. 191-198.

2. Франчук Т. А. Місце адміністративного провадження в системі діяльності органів Державної прикордонної служби України. *Наше право*. 2020. №2 С. 181- 187.

3. Франчук Т.А. Адміністративно-правове забезпечення складання Державною прикордонною службою України протоколу про адміністративне правопорушення. *Наше право*. 2018. №3. С. 201- 207.

4. Франчук Т. А. Впровадження закордонного досвіду в сферу розгляду справ про адміністративне правопорушення Державною прикордонною службою України. *Юридичний науковий електронний журнал* 2021. № 2. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2021/50.pdf

5. Франчук Т. А. Проблеми визначення правового статусу посадових осіб державної прикордонної служби, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративне правопорушення. *The scientific heritage*. Vol. 4. № 69 (69). URL: <http://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2021/07/The-scientific-heritage-No-69-69-2021-Vol-4.pdf>

6. Франчук Т.А. Особливості організаційно-правового забезпечення використання доказів Державною прикордонною службою України в адміністративному провадженні *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №7. С.18-23

7. Франчук Т. А. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення Державною прикордонною службою України. *Європейські перспективи*. 2021 №3. С.59-65

8. Франчук Т.А. Державна прикордонна служба України як суб'єкт адміністративно-юрисдикційних проваджень. *«Літні наукові дискусії-2019»*: матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 24 червня 2019 р.). Вінниця, 2019. С. 99–102.

9. Франчук Т.А. Адміністративне провадження в діяльності Державної прикордонної служби України. *«Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів і права»*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 12 липня 2019 р.). Полтава, 2019. С. 40–41.

10. Франчук Т.А. Порядок складання адміністративних справ державною прикордонною службою України. *«Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі»*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 03 жовтня 2019 р.). Полтава, 2019. С. 42–44.

11. Франчук Т.А. Використання доказів державною прикордонною службою України в адміністративному провадженні. *«Інновації в науці: сучасні виклики»*: матеріали XXXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 07 жовтня 2019 р.). Вінниця, 2019. С. 70–72.

12. Франчук Т.А. Злісна непокора на державному кордоні України. *«Світові тенденції сучасних наукових досліджень»*: матеріали XXXV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 28 жовтня 2019 р.). Вінниця, 2019. С. 78–81.

13. Франчук Т.А. Оскарження постанови державної прикордонної служби України по справі про адміністративне правопорушення. *«Інновації в науці: сучасні виклики»*: матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 18 листопада, 2019 р.). Вінниця, 2019. С.86–89.

14. Франчук Т.А. Адміністративний примус в діяльності ДПСУ. *Інновації XXI століття»*: матеріали XLVII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 10 серпня 2020 р.). Вінниця, 2020. С.90–94

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензентка – докторка юридичних наук, професорка, проректорка з наукової роботи Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Алла Миколаївна ІВАНОВСЬКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Потребує додаткової аргументації під час прилюдного захисту висловлене твердження авторки, що право оскарження будь-якої постанови про притягнення до адміністративної відповідальності в судовому порядку

зберігається за особою в будь-якому випадку. Але саме за рахунок того, що інколи й розмір стягнення незначний, і вина не заперечується правопорушником, а також з огляду на інші обставини – застосування виключно й постійно судової процедури під час притягнення до адміністративної відповідальності є об'єктивно недоцільним. Важливо також розуміти, що фіксація правопорушення, перевірка деяких обставин та фактів тощо – це все дії, які здійснюються тим самим органом, який і наділений повноваженнями з притягнення до адміністративної відповідальності. Тому розмежування цих процедур в часі є лише засобом штучного затягування вказаного процесу, а також надмірно обтяжує судові інстанції.

2. В дисертації авторка аналізує значення адміністративного провадження в системі забезпечення правового режиму перетину державного кордону України, який полягає в тому, щоб забезпечувати законність вказаних процедур, невідворотність настання покарання за їх порушення, створювати передумови для забезпечення національної безпеки та громадського порядку в процесі такого перетину. В той же час адміністративне провадження виступає не лише елементом охорони, але й важливим засобом забезпечення нормальної діяльності органів Державної прикордонної служби України, воно є фактичним проявом охоронної, захисної, забезпечувальної та навіть організаційної функцій органів Державної прикордонної служби України. Воно передбачає притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення законодавства про державний кордон України, тобто спрямовується на забезпечення правопорядку в цій сфері суспільних відносин.

На наш погляд, місце адміністративного провадження в системі функціонування органів Державної прикордонної служби України варто було б дослідити більш ґрунтовно. Також існує потреба більш чіткого обґрунтування значення адміністративного провадження для правового режиму державного кордону, що в подальшому дозволило би встановити природу та підґрунтя окремих його процедурних аспектів та елементів. Просимо більш аргументовано висвітлити означену проблему на прилюдному захисті.

3. В дисертації зазначено, що правовий статус Державної прикордонної служби України повинен мати елементи одночасно правоохоронного органу, військового органу, державного органу з адміністративно-сервісними повноваженнями. Хоча законодавством передбачено, що реалізація наведеного вище переліку функцій демонструє оперативно-службовий характер діяльності Державної прикордонної служби України. Це означає, що Державна прикордонна служба України має дійсно складний правовий статус, який не дає можливості віднести службу до того чи того виду органів державної влади. Швидше, специфічний характер діяльності Державної прикордонної служби України визначається тим, що охорона державного кордону (військова мілітаризована діяльність) та охорона правового режиму державного кордону та прикордонних територій (правоохоронна діяльність) ув'язуються із необхідністю забезпечення перетину державного кордону (адміністративно-сервісна діяльність). Останнє є специфічним видом

адміністративних послуг, що полягають у наданні державою можливості доступу іноземцям на територію України, а також право виїхати громадянам України, іноземцям та особам без громадянства за межі України. Хотілось би почути чітку позицію авторки щодо бачення правового статусу Державної прикордонної служби України та почути її пропозиції щодо необхідних змін до нормативно-правових актів як загальнодержавного так і внутрішньовідомчого рівня з метою чіткого нормативного закріплення правового статусу Державної прикордонної служби України.

4. В роботі авторка виділяє характер, способи та особливості реалізації Державною прикордонною службою України повноважень у сфері адміністративного провадження, які є прямими похідними від її правового статусу, котрий, в свою чергу, не лише визначає правосуб'єктність органів та посадових осіб Державної прикордонної служби України, але й розкриває характер застосування державного примусу до порушників режиму державного кордону України. Визначення місця адміністративного провадження в діяльності служби може бути можливим лише виходячи із особливостей правового статусу останньої та з урахуванням визначення адміністративної відповідальності як елемента системи дотримання порядку перетину кордону чи перебування на прикордонних територіях. Авторці доцільно було би приділити більше уваги аналізу нормативно-регулювання характеру, способів та особливостей реалізації Державною прикордонною службою України повноважень у сфері адміністративного провадження, до початку повномасштабного вторгнення РФ та особливостей такого регулювання під час дії воєнного стану і стримування російської агресії».

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Роман Олександрович ГАВРІК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Авторка зазначає, що в дисертації вперше розширено та уточнено суб'єктне коло осіб, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення від імені Державної прикордонної служби України, із відповідною деталізацією їхнього правового статусу в адміністративно-деліктних відносинах, а також уточнення правового режиму деяких процедур за їхньої участі. Надалі в дисертації обґрунтовується виділення двох категорій службових осіб Державної прикордонної служби України, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, що належать до компетенції Держприкордонслужби: особи, які вирішують справу та виносять відповідну постанову про притягнення винної особи до адміністративної відповідальності, та особи, які своїми діями забезпечують всебічність, повноту та оперативність розгляду цієї справи, то для підвищення ефективності аналізованої діяльності Державної прикордонної служби України. Однак з тексту дисертації не зовсім чітко простежується, в чому саме полягає новизна та особливість даного положення порівняно із прийнятим у адміністративно-процесуальній доктрині поділом

суб'єктів адміністративно-деліктного процесу на осіб, уповноважених вирішувати справу, осіб, що мають безпосередню заінтересованість у вирішенні справи, допоміжних суб'єктів та виділенням у змісті першої категорії суб'єктів органів та осіб, уповноважених розглядати справу про адміністративні правопорушення та осіб, які мають відповідні повноваження на стадії адміністративного розслідування. Доцільно детальніше обґрунтувати дане положення під час проведення публічного захисту дисертаційного дослідження.

2. Авторка виділяє серед суб'єктів, уповноважених здійснювати розгляд справ про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення виділені начальники Державної прикордонної служби України, які беруть безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та в період здійснення зазначених заходів. Чи не доцільно було б, враховуючи розширення переліку районів проведення бойових дій в контексті повномасштабного збройного вторгнення росії, запропонувати розширити перелік зазначених суб'єктів, доповнивши його начальниками підрозділів Держприкордонслужби України, які беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації й в інших районах проведення бойових дій?

3. В дисертаційному дослідженні зазначено, що структурно адміністративне провадження є досить обтяжливим процесом, який має певний алгоритм, кожна стадія якого має визначальне значення для іншої, а від повноти виконання кожної попередньої стадії залежить загальний результат – притягнення особи до адміністративної відповідальності та фактична реалізація адміністративно-правової санкції. Статус військовослужбовців також накладає додаткові особливості на широту процедур, які вони можуть вчиняти. Доцільно уточнити зміст поняття «обтяжливість процесу» та в чому саме полягають особливості для військовослужбовців Державної прикордонної служби України в частині застосування ними окремих процедур під час здійснення ними провадження у справах про адміністративні правопорушення».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, директор Полтавського юридичного інституту **Ігор Євгенович КРИНИЦЬКИЙ**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«По-перше, здобувачка зосередила головні зусилля на дослідженні процесу реалізації органами та посадовими особами Державної прикордонної служби України повноважень у сфері притягнення до адміністративної відповідальності за порушення порядку перетину державного кордону нашої держави. Таким чином, здійснено аналіз адміністративно-юрисдикційних повноважень в діяльності Держприкордонслужби не за суб'єктною, а за предметною ознакою (у контексті забезпечення дотримання правового

режиму державного кордону). На нашу думку, презентована наукова робота тільки б виграла аби здобувачка приділила більш ретельну увагу й розгляду специфіки адміністративних справ, пов'язаних з порушенням: порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї; порядку в'їзду до району проведення антитерористичної операції або виїзду з нього; санітарних норм; законодавства про виключну (морську) економічну зону України. Розгляд наведених категорій справ та накладання адміністративних стягнень від імені органів Державної прикордонної служби України віднесено до повноважень військовослужбовців і посадових осіб Служби.

По-друге, базовою категорією дисертації, зважаючи на обраний напрям наукового пошуку, є «адміністративне провадження». Здобувачка намагалася здійснити її аналіз, натомість дійшла суперечливих висновків. З одного боку, констатується, що окреслений термін не має й, вочевидь, не може мати єдиного уніфікованого визначення (с.29). З іншого боку, наголошується на потребі наукового обґрунтування категорії «адміністративне провадження». При цьому, на думку авторки, ця категорія адміністративно-правової науки повинна знайти своє місце в термінологічному апараті, закріпленому КУпАП (с.27). Вважаємо, що дисертації тільки додало б переваг, аби здобувачка запропонувала авторські визначення адміністративного провадження, адміністративно-юрисдикційного провадження та адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності Держприкордонслужби, а також висловила власне ставлення до дефініції адміністративного провадження, закріпленої в ст.2 Закону України «Про адміністративну процедуру».

По-третє, одне із поставлених у роботі завдань дослідниця формулює наступним чином: «Вивчити зарубіжний досвід розгляду справ про адміністративне правопорушення прикордонними службами» (с.17). Зрозуміло, що необхідність виділити найкращі здобутки зарубіжного досвіду розгляду справ про адміністративне правопорушення прикордонними службами зумовило застосування здобувачкою порівняльного методу (с.18). Нам імпонує такий підхід дослідниці. Компаративний аналіз здійснений авторкою в межах пункту 3.3 розділу 3. Натомість, головне зусилля в ньому здобувачка зосереджує на дослідженні правової регламентації окресленого аспекту діяльності прикордонних служб держав, які не є членами ЄС. Зважаючи на ту обставину, що стратегічною метою зовнішньої політики України визначена євроінтеграція, аналіз європейського досвіду правового регулювання (у контексті обраної теми), виокремлення наявних позитивних та негативних аспектів, визначення основних напрямків запозичення його в Україні, дозволили б значно збагатити дисертаційне дослідження. Також, хотілося б під час публічного захисту почути до яких висновків авторка дійшла вивчаючи особливості саме розгляду аналізованого різновиду справ.

По-четверте, дисертантка пропонує розширити законодавчі можливості з більш жорсткої кваліфікації протиправних діянь у сфері порушення режиму державного кордону в бік запровадження в більшості випадків кримінальної відповідальності (с.199) та запровадити як пілотний проєкт на одній із ділянок державного кордону застосування виключно кримінальної відповідальності за

порушення порядку його перетину. Зазначена позиція є цікавою у теоретичному та практичному плані, але не є беззаперечною. Адже, з одного боку, такі рішення увійдуть у конфлікт із загальним вітчизняним декриміналізаційним трендом та низкою конституційних принципів. З іншого боку, в історії кримінально- правового регулювання України подібні регіональні експерименти відсутні.

По-п'яте, вважаємо, що наукова робота тільки виграла б у разі більш прискіпливого відношення дисертантки до її оформлення. До наявних проблемних моментів можна віднести: а) використання автором некоректного скорочення назви Державної прикордонної служби України (ДПС, ДПС України, ДПСУ, ДПСУ України, Державна прикордонна служба). Всі окреслені варіанти суперечать легальному варіанту (Держприкордонслужба), а така аббревіатура як «ДПС» чинним вітчизняним законодавством «надана» іншому органу – Державній податковій службі України; б) наявність низки граматичних помилок, що вочевидь є результатом технічних збоїв при наборі тексту, зокрема, «адміністративно-юрисдикційній» (с.1), «прикордоннаслужба» (с.1), «юрисдикційні» (с.2), «юрисдикційне» (с.4); в) порушення встановленого формату щодо загального обсягу цитованих наукових робіт (п.11, 13, 19, 22, 30, 35 «Списку використаних джерел» тощо)».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри приватного та публічного права Навчально-наукового інституту права та сучасних технологій Київського національного університету технологій та дизайну **Юрій Вікторович ДЕМ'ЯНЧУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. На ст. 40 дисертації автор розкриває сутність правового статусу Державної прикордонної служби України. Під час публічного захисту доцільно почути думку дисертанта щодо суб'єкта суспільних відносин правового статусу Державної прикордонної служби України.

2. Із роботи не зовсім зрозумілим видається правовий режим використання доказів Державною прикордонною службою України в адміністративному провадженні, адже нормативно-правова база нерозривно пов'язана й взаємообумовлена у вітчизняній правовій системі. Доречно було б дисертанту пояснити свою позицію.

3. По тексту роботи, а особливо в підрозділі 3.1 «Особливості правового режиму протоколу про адміністративне правопорушення» автор недостатньо уваги приділяє обґрунтуванню взаємозв'язку правового режиму протоколу про адміністративне правопорушення. Хотілося б почути додаткову аргументацію вказаних положень.

4. На с. 154 дисертації автором запропоновано адміністративно-правове забезпечення процесу розгляду справ про адміністративне правопорушення посадовими особами Державною прикордонною службою України. Не зрозуміло, що автор розуміє під розмежуванням кваліфікації адміністративного проступку та кримінально-караного діяння?

про адміністративне правопорушення прикордонними службами країн Грузії, Молдови, Польщі, Великої Британії і США. Доцільно присвятити увагу саме досвіду країн Німеччини».

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений юрист України, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Олександр Миколайович БУХАНЕВИЧ**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування: «За» **5** членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.,

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Франчук Тетяні Анатоліївні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.031

Олександр БУХАНЕВИЧ